

Asianumero 376/00.01.00.01.00/2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: sähköposti 15.12.2022, ympäristövaliokunta tiistai 31.01.2023 klo 10.00 / HE 270/2022 vp /
Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 270/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen riistakeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa HE 270/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annettua lakia, eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annettua lakia ja eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annettua lakia sekä yhteensä 18:aa muuta lakia, joilla on perustettu kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja muita luonnonsuojelualueita vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla.

Suomen riistakeskus on erittäin huolissaan hallituksen esityksen HE 270/2022 vp vaikutuksista hirvieläinkantojen säätelyyn Nuuksion kansallispuistossa ja sen lähiympäristössä.

Nuuksion kansallispuisto on yksi niistä 13 kansallispuistosta, joiden rauhoitussäännöksiä ehdotetaan päivitettäväksi uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi. Nuuksion kansallispuiston osalta hallituksen esityksessä ei kuitenkaan olla esittämässä sallittavaksi hirven ja valkohäntäpeuran ajoa. Hallituksen esitystä olisi tarpeen muuttaa tältä osin vastaamaan yleistä käytäntöä ja sallia metsästyksen yhteydessä tapahtuva hirven ja valkohäntäpeuran ajo. Tällä hetkellä Nuuksion kansallispuistossa ei voida metsästää hirvieläimiä, eikä edes ajaa niitä metsästyksen yhteydessä. Vielä vuosi sitten osassa kansallispuistoa kuitenkin metsästettiin reilun 500 hehtaarin suuruisella alueella vanhan vuokrasopimuksen perusteella.

Nuuksion kansallispuisto sijaitsee hyvin vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä. Sitä sivuaa valtatie 1 eli Turun moottoritie ja tie 120 eli Vihdin tie rajautuu puistoalueeseen ja puistoa on tien molemmilla puolilla. Lisäksi valtatie 50 eli Kehä III sijaitsee kansallispuiston läheisyydessä. Näillä sekä muilla alueen teillä tapahtuu vuosittain suuri määrä hirvieläinkolareita. Viime vuosina puiston arvioidussa vaikutuspiirissä on valkohäntäpeurakolareita ollut keskimäärin noin 70 kappaletta vuodessa ja hirvikolareja keskimäärin noin 7 kappaletta vuodessa. Metsäauriskolareja on samalla alueella ollut vuosittain keskimäärin 30 kappaletta.

Kansallispuisto on osa Nuuksion järviylänköä, jolle sijoittuu kansallispuiston lisäksi vilkkaassa käytössä olevia Helsingin ja Espoon kaupunkien luonnonsuojelu- ja ulkoilualueita (Luukki, Vaakkoi, Salmi, Oittaa, Pirttimäki, Karjakaivo).

Nuuksion kansallispuiston pinta-ala on kasvanut merkittävästi puiston perustamisen jälkeen. Nykyisin puiston pinta-ala on noin 5500 hehtaaria. Koko tämä alue on tällä hetkellä hirvieläinkantojen säätelyn ulkopuolella. Suomen riistakeskus on arvioinut kansallispuiston ja Nuuksion ylängön hirvieläinkantojen säätelyolosuhteita ja vahinkotilannetta paikkatietoaineistoihin perustuen. Hirvieläinkantojen säätelyolosuhteet ovat jo nykyisellään erittäin haastavat. Nuuksion ylängön pinta-alasta vain noin puolet on mukana hirvieläinten pyyntilupa-alueissa. Helsingin kaupungin virkistysalueet ovat valtaosin mukana pyyntilupa-alueissa, mutta niillä on sallittua vain ajaa hirvieläimiä metsästyksen yhteydessä. Ampuminen on siten tehtävä muiden maanomistajien alueilla, jotka nekin monin osin sijaitsevat lähellä asutusta ja ovat vilkkaan virkistyskäytön piirissä. Olosuhteita kuvastaa hyvin se, että hirvieläinten pyynnin piirissä olevien alueiden pinta-alasta vajaa kolmannes on niin lähellä asuttuja rakennuksia (etäisyys alle 150 m), että hirvieläinten ampuminen on luvallista vain, jos siihen saadaan asunnon omistajalta tai haltijalta nimenomainen lupa. Vain noin neljännes Nuuksion ylängön pinta-alasta on sellaista hirvieläinten metsästyksen käytettävissä olevaa aluetta, jolla hirvieläinten ampuminen on ainakin periaatteessa mahdollista.

Jotta hirvieläinkantojen pitkäjänteinen säätely olisi Nuuksion ylängöllä mahdollista, on Suomen riistakeskuksen arvion mukaan tarve sallia hirven ja valkohäntäpeuran ajo kansallispuistossa pysyvästi jo rauhoitusmääräyksillä. Kuluva metsästyskausi on ensimmäinen, jolloin hirvi- ja valkohäntäpeurakantaa ei voida lainkaan säädellä kansallispuiston alueella. Nykytilanne tulee johtamaan siihen, että hirvi- ja valkohäntäpeurakanta kasvaa kansallispuistossa ja liikennevahinkotilanne heikkenee kansallispuiston lähialueilla. On hyvä tiedostaa, että vaikka hirven ja valkohäntäpeuran ajo sallittaisiin rauhoitusmääräyksissä edellyttää se joka tapauksessa erillisen metsästysvuokrasopimuksen tai metsästyslupan Metsähallitukselta. Metsähallituksen tulisiikin yhdessä paikallisten metsästyseurojen ja seurueiden kanssa suunnitella sitä, miten (miten, milloin ja missä) kantojen säätelyä voidaan toteuttaa. Myös parhaillaan päivitettävässä Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa olisi tätä kokonaisuutta tarpeen käsitellä, vaikka myös erillinen suunnitelma voisi tulla kyseeseen. Sama koskee päivitettävää kansallispuiston järjestyssääntöä. Myös valtion tulisi maanomistajana kantaa vastuunsa liikenneturvallisuuden ylläpitämisessä, eikä vastuuta voi sysätä vain yksityisten maanomistajien ja metsästäjien harteille.

Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä on selvitetty Helsingin kaupungin virkistysalueiden (Luukki, Vaakkoi, Salmi, Pirttimäki ja Karjakaivo) liittämistä kansallispuistoon. Jos kansallispuistoon liitetään Helsingin kaupungin virkistysalueita uhkaa alueen hirvieläinkantojen säätely vaikeutua entisestään. Näin käy, ellei kansallispuiston rauhoitusmääräyksien päivityksen yhteydessä lähtökohtaisesti sallita myös hirven ja valkohäntäpeuran ajoa ja mahdollisteta myös ampumisen sallimista kansallispuiston alueella. Metsästyskieltoalueen pinta-ala nousisi jo lähes 9000 hehtaariin, jos kaikki selvityksessä mukana olevat virkistysalueet liitettäisiin puistoon. Kansallispuiston laajentamista harkittaessa tulee vaikutukset säätelyä vaativien riistakantojen hallintaan selvittää ja ottaa huomioon. Jos kansallispuisto laajenee näille alueille, eikä pyyntiluvanvaraisten hirvieläinten pyynti enää ole alueilla mahdollista, johtaa se myös useiden

metsästysseurojen tai seurueiden metsästysalueiden pirstoutumiseen ja merkittävään pienemiseen. Nuuksion ympäristössä hirvieläinkantojen säätely on jo nykyisellään vaikeaa, koska alueet, joilla hirvieläimiä voidaan ampua ovat hyvin rajallisia, vilkkaan virkistyskäytön piirissä ja usein varsin lähellä asutusta. Uudet metsästyskieltoalueet voivat alueiden yhtenäisyyden katkeamisen myötä johtaa myös muiden kannansäätelyn kannalta kriittisten metsästysalueiden poistumiseen pyynnin piiristä.

Hirvieläinkantojen tuottokyvyn ja esimerkiksi Sipoonkorven kansallispuiston kokemusten perusteella tiedetään, että hirvieläinkannat kasvavat erittäin nopeasti, jos kannansäätely estyy. Sipoonkorven kokemusten perusteella voidaan myös arvioida, että hirvieläinkantojen säätely on Nuuksiossakin mahdollista toteuttaa turvallisesti ja muu käyttö huomioiden, vaikka alueen virkistyskäyttö on runsasta. Esimerkiksi kansallispuiston vyöhykejako edesauttaa tätä huomattavasti. On syytä huomata, että Sipoonkorven kävijämäärät ovat olleet puiston 2400 hehtaarin pinta-alaan suhteutettuna jopa suurempia kuin Nuuksiossa. Sipoonkorven kävijämäärät olivat vuosina 2020, 2021 ja 2022: 204 000, 146 000 ja 134 000. Nuuksion kävijämäärä vuonna 2022 oli 307 000 eli noin 55 800 kävijää 1000 hehtaaria kohden. Myös Sipoonkorven kävijämäärä 1000 hehtaaria kohden oli viime vuonna noin 55 800 käyntiä.

Nuuksiota vastaava hirven- ja valkohäntäpeuran ajon kieltävä poikkeus on asetettu Kolin kansallispuistoon kävijämäärään perustuen. Hirven- ja valkohäntäpeuran ajon salliminen Kolin kansallispuistossa ei aiheuttaisi haittaa tai turvallisuushkaa, sillä puiston vierailut painottuvat kesäaikaan metsästyskauden ulkopuolelle ja ampuminen tapahtuu joka tapauksessa puiston ulkopuolella. Myös Kolin kansallispuiston osalta olisi siten tarkoituksenmukaista sallia hirven ja valkohäntäpeuran ajo. Niin ikään näiden eläinten ajon salliminen Kolin kansallispuistossa edellyttäisi metsähallituksen lupaa ja olisi täten suunnitellusti toteutettavissa.

Hirven ja valkohäntäkauriin ajamisen salliminen edellyttäisi teknisesti pientä muutosta esitykseen laista Nuuksion kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta. Lain 2 a §:n 1 momentissa olisi tarpeen viitata myös uuden luonnonsuojelulain (9/2023) 50 §:n 1 momentin 10 kohdassa säädettyihin poikkeuksiin. Muutos on tarpeen, jotta hirvieläinkolaritilanne ei huononisi Nuuksion lähialueilla. Tarve korostuu entisestään, jos puistoa laajennetaan. Alueiden liittäminen kansallispuistoon tapahtuu luonnonsuojelulain (9/2023) 60 § 1 momentin mukaan ilman kansallispuiston perustamislain muuttamista. Suomen riistakeskus näkee välttämättömäksi ottaa rauhoitusmääräyksissä huomioon mahdollisuus laajennuksiin jo nyt, koska nyt annetut lupaukset eduskuntakäsittelystä laajennusten yhteydessä tuskin viimekädessä sitovat tulevia hallituksia tai viranhaltijoita, jotka aikanaan valmistelevat laajennusasioita voimassa olevan lainsäädännön nojalla.

SUOMEN RIISTAKESKUS UUSIMAA

Visa Eronen

riistapäällikkö